

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

**Wymagania edukacyjne
z przedmiotu przyroda
w klasie IV**

**Niepublicznej Szkoły Podstawowej Mała
Finlandia**

w Krakowie w roku szkolnym 2025/2026.

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę:				
	jeszcze nie	radzisz sobie	sprawnie	fantastycznie	doskonale
	Uczeń:				
Dział 1. Ja i przyroda					
1. Poznaję przyrodę (1.1)	<ul style="list-style-type: none">– podaje sposoby poznawania przyrody;– podaje przykłady wykorzystania zmysłów podczas prowadzenia obserwacji przyrodniczych;– wymienia różne źródła wiedzy o przyrodzie.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje sposoby korzystania z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje sposoby poznawania przyrody;– określa rolę zmysłów w poznawaniu przyrody.	<ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady sposobów poznawania przyrody i określa, jaką rolę pełnią zmysły w każdym z takich przykładów.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, dlaczego w poznaniu przyrody należy korzystać z różnych źródeł wiedzy.
2. Przyrządy i pomoce przydatne w poznawaniu przyrody (1.2)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody;– wskazuje różne źródła wiedzy o przyrodzie.	<ul style="list-style-type: none">– poprawnie korzysta z przyrządów;– wymienia zasady bezpiecznego korzystania z przyrządów służących do obserwacji przyrodniczych.	<ul style="list-style-type: none">– określa przeznaczenie poznanych przyrządów;– posługuje się przyrządami podczas prowadzonych obserwacji.	<ul style="list-style-type: none">– korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie podczas planowania obserwacji;– wyjaśnia, dlaczego podczas obserwacji przyrodniczych należy stosować zasady bezpieczeństwa;– podaje przykłady zastosowania przyrządów (lupy, kompasu, taśmy mierniczej) w poznawaniu przyrody.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak należy korzystać na lekcjach przyrody z przyrządów: lupy, kompasu, taśmy mierniczej;– podaje przykłady zastosowania mikroskopu.
3. Moje pierwsze obserwacje (1.3)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia zasady bezpieczeństwa podczas obserwacji przyrodniczych.	<ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady obiektów i organizmów, które można obserwować;– odczytuje informacje z przyrządów.	<ul style="list-style-type: none">– korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie, planując obserwacje przyrodnicze;– odczytuje instrukcje przeprowadzania obserwacji.	<ul style="list-style-type: none">– dokumentuje obserwacje przyrodnicze;– przeprowadza obserwacje na podstawie instrukcji w podręczniku.	<ul style="list-style-type: none">– uzasadnia, że obserwacje są źródłem wiedzy o przyrodzie.
4. Moje pierwsze doświadczenia (1.3)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, na czym polega doświadczenie przyrodnicze;– podaje zasady bezpieczeństwa podczas doświadczeń przyrodniczych.	<ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady pytań, na które można uzyskać odpowiedź, przeprowadzając doświadczenie przyrodnicze.	<ul style="list-style-type: none">– korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie podczas planowania doświadczeń przyrodniczych;– wyjaśnia różnice między doświadczeniem a obserwacją.	<ul style="list-style-type: none">– dokumentuje doświadczenia przyrodnicze;– przeprowadza doświadczenie na podstawie instrukcji w podręczniku.	<ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady dokumentowania doświadczeń przyrodniczych;– uzasadnia, że doświadczenia są źródłem wiedzy o przyrodzie.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

5. Powtórzenie
wiadomości
z działu 1 (Podsu-
mowanie działu 1

Wiadomości i umiejętności z lekcji 1–4.

**WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZEDMIOTU PRZYRODA W KLASIE IV NIEPUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ MAŁA FINLANDIA W KRAKOWIE
W ROKU SZKOLNYM 2025/2026.**

Dział 2. Cztery strony świata					
6. Zdobywam wiedzę o widnokręgu (2.1)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to jest <i>widnokrąg</i>;– opisuje przebieg widnokręgu.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak się zmienia widnokrąg, kiedy dana osoba zmienia miejsce obserwacji.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje, jakie obserwacje można prowadzić na widnokręgu.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak się zmienia widnokrąg, kiedy obserwator zmienia wysokość, z której go obserwuje.	<ul style="list-style-type: none">– uzasadnia, że widnokrąg zmienia się w momencie zmiany miejsca obserwacji i wysokości obserwacji.
7. Poznaję kierunki geograficzne (2.2)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia nazwy kierunków głównych.	<ul style="list-style-type: none">– wyznacza kierunki geograficzne na widnokręgu za pomocą kompasu;– wskazuje kierunki główne w terenie.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia kierunki główne, używając nazw polskich.	<ul style="list-style-type: none">– wyznacza kierunki w terenie za pomocą Słońca;– używa angielskich skrótów kierunków głównych.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak wyznaczyć kierunki w terenie bez użycia przyrządów – jedynie na podstawie obserwacji przyrody.
8. „Wędrówka” Słońca nad widnokręgiem (2.3)	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje położenie Słońca nad widnokręgiem w ciągu doby;– obserwuje widomą wędrówkę Słońca w ciągu doby;– wskazuje na widnokręgu miejsca wschodu, górowania i zachodu Słońca.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia zależność między wysokością Słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku.	<ul style="list-style-type: none">– dostrzega zależność między wysokością Słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje zmiany w położeniu Słońca nad widnokręgiem w ciągu dnia i w ciągu roku.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia pojęcie <i>widoma wędrówka Słońca nad widnokręgiem</i>.
9. Powtórzenie wiadomości z działu 2 (Podsumowanie działu 2)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 6–8.				
Dział 3. Pogoda i pory roku					
10. Pogoda i jej składniki. Temperatura powietrza (3.1)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to jest <i>pogoda</i>;– podaje nazwę przyrządu służącego do pomiaru temperatury powietrza;– wskazuje na termometrze temperaturę ujemną i dodatnią.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia składniki pogody;– podaje przykłady wpływu temperatury na życie człowieka.	<ul style="list-style-type: none">– podaje zastosowanie termometru w różnych sytuacjach życia codziennego.	<ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady zawodów uzależnionych od określonej temperatury powietrza.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje zależności między wysoką lub niską temperaturą powietrza a funkcjonowaniem organizmów.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

<p>11. Zachmurzenie. Opady i osady atmosferyczne (3.2)</p>	<ul style="list-style-type: none">- odróżnia opady od osadów atmosferycznych;- określa stopień zachmurzenia (niebo bez chmur, zachmurzenie częściowe, zachmurzenie całkowite).	<ul style="list-style-type: none">- wymienia stany skupienia wody;- podaje nazwę przyrządu do mierzenia wielkości opadów atmosferycznych;- wymienia jednostki, w których podaje się wielkość opadów atmosferycznych.	<ul style="list-style-type: none">- podaje przykłady opadów i osadów atmosferycznych oraz wskazuje ich stan skupienia;- wyjaśnia, jak można zmierzyć wielkość opadów atmosferycznych.	<ul style="list-style-type: none">- charakteryzuje zjawiska pogodowe: burzę, tęczę, deszcze nawalne, intensywne opady śniegu, i opisuje ich następstwa;- wskazuje lub rysuje znaki, które są umieszczane na mapach prognozy pogody dla zachmurzenia i opadów atmosferycznych;- dostrzega zależności między poznanymi składnikami pogody, tzn. temperaturą powietrza a opadami i osadami atmosferycznymi.	<ul style="list-style-type: none">- prowadzi dzienniczek pogody uwzględniający temperaturę powietrza, zachmurzenie oraz opady i osady atmosferyczne.
--	---	--	--	--	--

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę:				
	jeszcze nie	radzisz sobie	sprawnie	fantastycznie	doskonale
	Uczeń:				
12. Ciśnienie atmosferyczne i wiatr (3.3)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to jest <i>ciśnienie atmosferyczne</i>;– podaje nazwę przyrządu, za pomocą którego można zmierzyć ciśnienie atmosferyczne;– podaje nazwę przyrządu, za pomocą którego można zmierzyć kierunek i prędkość wiatru.	<ul style="list-style-type: none">– podaje jednostkę ciśnienia atmosferycznego;– podaje jednostki, w których można określić prędkość wiatru;– opisuje zasady bezpiecznego zachowania podczas występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych (burzy, huraganu, zamieci śnieżnej).	<ul style="list-style-type: none">– podaje zasadę określania kierunku wiatru;– odczytuje z aktualnej mapy pogody kierunek i prędkość wiatru w miejscu swojego zamieszkania;– podaje skutki silnego wiatru.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia na podstawie doświadczenia, jak powstaje wiatr;– zaznacza na mapie Polski określony kierunek wiatru;– wyjaśnia, czym są huragan i zawieja śnieżna;– podaje skutki zawiei śnieżnej i huraganu.	<ul style="list-style-type: none">– wyszukuje informacje na temat ostrzeżeń przed silnym wiatrem dla swojej miejscowości lub informacje o skutkach silnego wiatru w miejscu swojego zamieszkania.
13. Pogoda w różnych porach roku (3.4)	<ul style="list-style-type: none">– podaje zasady bezpiecznego zachowania podczas występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje zjawiska pogodowe charakterystyczne dla poszczególnych pór roku: burze, huragany, deszcze nawalne, zawieje śnieżne.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje prognozę pogody przedstawioną na mapie za pomocą znaków umownych.	<ul style="list-style-type: none">– opracowuje prognozę pogody i przedstawia ją za pomocą znaków umownych.	<ul style="list-style-type: none">– analizuje wykresy i rysunki, przyporządkowując im zjawiska pogodowe w poszczególnych porach roku.
14. Powtórzenie wiadomości z działu 3 (Podsumowanie działu 3)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 10–13.				
Dział 4. Moje ciało					
15. Układy narządów człowieka. Układ kostny (4.1)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia układy narządów budujące ciało człowieka;– wyjaśnia, do czego służy szkielet;– wyjaśnia, jak należy dbać o prawidłową postawę ciała.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje na planszy i podaje nazwy elementów szkieletu: czaszka, kręgosłup, klatka piersiowa, kości kończyny górnej, kości kończyny dolnej.	<ul style="list-style-type: none">– na modelu szkieletu człowieka wskazuje ruchome połączenia kości – stawy.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, na czym polega współdziałanie szkieletu z mięśniami.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, dlaczego stawy umożliwiają człowiekowi poruszanie się.
16. Układ pokarmowy (4.2)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, do czego służy układ pokarmowy;– opisuje, jak należy dbać o układ pokarmowy.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia składniki pokarmowe zawarte w różnych produktach;– wskazuje na planszy i na własnym ciele ślinianki, wątrobę, trzustkę i żołądek.	<ul style="list-style-type: none">– na planszy układu pokarmowego wskazuje jamę ustną, przełyk, żołądek, jelito cienkie, jelito grube, odbył.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to znaczy trawienie pokarmu.	<ul style="list-style-type: none">– uzasadnia, dlaczego pokarm powinien być dokładnie pogryziony.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

<p>17. Układ oddechowy (4.3)</p>	<ul style="list-style-type: none">- wyjaśnia, do czego służy układ oddechowy;- opisuje, jak należy dbać o układ oddechowy.	<ul style="list-style-type: none">- na planszy układu oddechowego wskazuje jamę nosową, krtań, tchawicę, oskrzela i płuca.	<ul style="list-style-type: none">- opisuje rolę jamy nosowej, krtani i płuc.	<ul style="list-style-type: none">- uzasadnia, dlaczego należy oddychać przez nos.	<ul style="list-style-type: none">- opisuje, korzystając z planszy, drogę wdychanego powietrza i dalszą wędrówkę tlenu do komórek ciała.
----------------------------------	---	--	---	--	--

18. Układ krwionośny (4.4)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, do czego służy układ krwionośny;– opisuje, jak należy dbać o układ krwionośny.	<ul style="list-style-type: none">– określa rolę serca w krążeniu krwi;– wymienia funkcje krwi.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak zmienia się tętno pod wpływem wysiłku fizycznego.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia rodzaje naczyń krwionośnych i podaje ich rolę.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, dlaczego człowiek umiera, gdy ustaje praca jego serca.
19. Układ rozrodczy (4.5)	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje różnice w wyglądzie zewnętrznym kobiety i mężczyzny;– rozpoznaje na schematach komórki rozrodcze męskie i żeńskie;– opisuje, jak dbać o układ rozrodczy.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, do czego służy układ rozrodczy męski i żeński;– wskazuje na planszy narządy budujące układ rozrodczy kobiety i mężczyzny.	<ul style="list-style-type: none">– podaje nazwy poszczególnych elementów budowy układu rozrodczego kobiety i mężczyzny.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje funkcje poszczególnych narządów w układach rozrodczych kobiety i mężczyzny.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, z czego wynikają różnice między układem rozrodczym męskim a żeńskim.
20. Dojrzewanie płciowe (4.6)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia zasady higieny w okresie dojrzewania.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje zmiany fizyczne i psychiczne zachodzące w organizmach dziewczynki i chłopca podczas dojrzewania.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na organizm w okresie dojrzewania.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, na czym polega dojrzewanie płciowe.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje podobieństwa i różnice w dojrzywaniu dziewcząt i chłopców.
21., 22. Układ nerwowy (4.7)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jaką rolę odgrywa układ nerwowy w organizmie;– podaje nazwy zmysłów człowieka i wskazuje je na własnym organizmie;– podaje podstawowe zasady dbałości o wzrok i słuch.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje na planszy główne narządy układu nerwowego i podaje ich nazwy;– opisuje rolę zmysłu wzroku, słuchu, węchu, smaku i dotyku w odbieraniu informacji z otoczenia.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jaką rolę odgrywa mózg.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia rolę narządów zmysłów w odbieraniu informacji z otoczenia.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje rolę mózgu w odbieraniu wrażeń ze środowiska zewnętrznego przez narządy zmysłów.
23. Powtórzenie wiadomości z działu 4 (Podsumowanie działu 4)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 15–22.				
Dział 5. Moje zdrowie i bezpieczeństwo					
24. Poznaj choroby i ich przyczyny (5.1)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, po czym można poznać, że organizm choruje;– opisuje sposoby zapobiegania chorobom.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, czym są wywołane choroby zakaźne;– podaje przykłady chorób zakaźnych człowieka;– wyjaśnia, czym są choroby pasożytnicze.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje drogi wnikania czynników chorobotwórczych do organizmu człowieka;– podaje przykłady pasożytów i chorób wywołanych przez pasożyty.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, czym różnią się choroby zakaźne od chorób pasożytniczych;– wyjaśnia, dlaczego osoba chora na chorobę zakaźną powinna się zgłosić do lekarza.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, czym jest odporność i jak ją nabyć;– podaje przykłady chorób, przeciwko którym można się zaszczepić.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

<p>25. Substancje w domu (5.2)</p>	<ul style="list-style-type: none">- podaje właściwości różnych substancji, np. plasteliny, szkła, gąbki;- odszukuje na opakowaniu środka czystości piktogramy informujące o tym, że produkty te są szkodliwe dla zdrowia.	<ul style="list-style-type: none">- wyjaśnia, dlaczego na opakowaniach produktów szkodliwych są umieszczane symbole ostrzegawcze.	<ul style="list-style-type: none">- wskazuje przedmioty codziennego użytku wykonane z substancji kruchych, sprężystych i plastycznych;- odróżnia substancje kruche od sprężystych i plastycznych.	<ul style="list-style-type: none">- uzasadnia zastosowanie substancji sprężystych, kruchych i plastycznych do wykonania przedmiotów codziennego użytku.	<ul style="list-style-type: none">- określa sposób stosowania środka chemicznego na podstawie informacji umieszczonej na opakowaniu.
------------------------------------	--	---	--	---	--

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę:				
	jeszcze nie	radzisz sobie	sprawnie	fantastycznie	doskonale
	Uczeń:				
26. Niebezpieczne rośliny i zwierzęta (5.3)	<ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady zwierząt jadowitych, roślin trujących;– wskazuje poprawne postępowanie w wypadku pogryzienia przez zwierzę.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje, jak należy pielęgnować trujące rośliny pokojowe;– wyjaśnia, jak należy postępować w wypadku wykrycia na skórze kleszcza.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje sposób postępowania w wypadku kontaktu z rośliną trującą;– podaje, jak postępować w wypadku ukąszenia przez żmiję, pogryzienia i użądlenia przez owady.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, dlaczego w kontaktach ze zwierzętami należy zachować szczególną ostrożność.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia i krótko charakteryzuje choroby, które mogą być następstwem ukąszenia przez kleszcza.
27. Pierwsza pomoc (5.4)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia funkcje skóry;– opisuje sposoby zabezpieczania ciała przed skutkami nadmiernego promieniowania słonecznego;– wskazuje sposoby postępowania podczas opatrywania otarcia lub skaleczenia.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak należy postępować w wypadku oparzenia i odmrożenia;– podaje numery alarmowe służące do wezwania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, dlaczego nie należy się opalać bez zabezpieczenia skóry.	<ul style="list-style-type: none">– podaje różnice między zwichnięciem, złamaniem a stłuczeniem.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia rodzaje uszkodzeń ciała i opisuje sposoby udzielania pierwszej pomocy;– tłumaczy, czym jest omdlenie;– wyjaśnia, jak postępować w razie omdlenia i w wypadku krwawienia z nosa.
28. Niebezpieczeństwo uzależnienia (5.5)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to jest uzależnienie;– podaje przykłady środków uzależniających.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia negatywne skutki uzależnienia od papierosów;– wskazuje na etykietach napojów energetyzujących substancje szkodliwe, które mogą powodować uzależnienie.	<ul style="list-style-type: none">– uzasadnia, dlaczego zbyt częste korzystanie z telefonu komórkowego może prowadzić do uzależnienia.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje skutki działania nikotyny i alkoholu oraz napojów energetyzujących na organizm człowieka.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to jest asertywność;– rozumie, dlaczego znajomości zawarte przez internet mogą być niebezpieczne.
29. W zdrowym ciele zdrowy duch (5.6)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co oznacza pojęcie <i>higiena osobista</i>;– opisuje zasady dbania o własne ciało;– wymienia zasady zdrowego odżywiania;– podaje elementy zdrowego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia skutki niewłaściwego odżywiania;– podaje przykłady potraw, których nie należy spożywać ze względu na dużą zawartość soli, cukru lub tłuszczu;– wyjaśnia, dlaczego sen i ruch są niezbędne dla zachowania zdrowia.	<ul style="list-style-type: none">– uzasadnia, dlaczego niewłaściwe odżywianie może powodować otyłość, niedożywienie lub inne groźne choroby;– wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia i charakteryzuje jego elementy.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, dlaczego stosowanie zasad zdrowego stylu życia pozwala zachować zdrowie.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje kolejne poziomy piramidy pokarmowej, korzystając z samodzielnie przygotowanego plakatu;– potrafi właściwie zaplanować dzień.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

<p>30. Bezpieczeństwo w czasie zabawy i wypoczynku (5.7)</p>	<ul style="list-style-type: none">- podaje przykłady właściwego spędzania wolnego czasu przez ucznia klasy 4;- wskazuje niebezpieczeństwa związane z wypoczynkiem nad wodą;- wymienia zasady właściwego odpoczynku nad wodą.	<ul style="list-style-type: none">- podaje przykłady niebezpiecznych sytuacji podczas pobytu na wsi;- wyjaśnia, jak należy się zachować, gdy znajdzie się niewybuchy lub niewypały;- opisuje bezpieczne poruszanie się na rolnkach i rowerze;- omawia zasady bezpieczeństwa podczas zimowego wypoczynku.	<ul style="list-style-type: none">- wyjaśnia, dlaczego nie każdy plac zabaw jest bezpieczny;- wyjaśnia, dlaczego właściwe poruszanie się na rowerze i na rolnkach oraz właściwe wyposażenie są ważne.	<ul style="list-style-type: none">- opisuje ubiór dostosowany do jazdy na rowerze, rolnkach oraz do sportów zimowych;- wyjaśnia, jak można pomóc tonącemu.	<ul style="list-style-type: none">- opisuje, jak należy dbać o bezpieczeństwo podczas zabawy i wypoczynku;- wyjaśnia, kiedy kąpiel w morzu jest niebezpieczna;- wyjaśnia, co to jest reguła ograniczonego zaufania;- podaje rozwinięcie skrótu GOPR.
--	--	---	--	---	---

31. Powtórzenie wiadomości z działu 5 (Podsumowanie działu 5)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 24–30.				
Dział 6. Środowisko w mojej okolicy					
32. Składniki Środowiska (6.1)	– rozpoznaje i podaje nazwy składników przyrody ożywionej i nieożywionej występujące w najbliższej okolicy.	– odróżnia składniki przyrody od wytworów działalności człowieka.	– podaje zależności między nieożywionymi a ożywionymi składnikami przyrody.	– podaje, w jaki sposób człowiek wykorzystuje przyrodę do własnych potrzeb i jak przyroda wpływa na życie i działalność człowieka.	– przygotowuje prezentację o środowisku najbliższej okolicy, w prezentacji uwzględnia składniki przyrody ożywionej i nieożywionej, w tym celu korzysta z różnych źródeł informacji.
33. Formy ukształtowania powierzchni (6.2)	– wymienia nazwy form wypukłych i wklęsłych; – wymienia nazwy form terenu występujących w najbliższej okolicy.	– rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni występujące w okolicy; – odróżnia wypukłe formy ukształtowania terenu od wklęsłych.	– wskazuje elementy pagórka (szczyt, wierzchołek, stok łagodny, stok stromy); – wskazuje elementy doliny (złocze strome, złocze łagodne).	– podaje różnice między kotliną a doliną.	– rozróżnia różne typy ukształtowania terenu (teren równinny, pagórkowaty, górski).
34. Poznaję skały w moim otoczeniu (6.3)	– wymienia rodzaje skał; – wymienia skały występujące w okolicy swojego miejsca zamieszkania.	– podaje przykłady skał sypkich, zwięzłych i litych; – podaje przykłady przedmiotów wykonanych ze skał.	– wyjaśnia, co to jest skała; – podaje różnice między skałami sypkimi, zwięzłymi a litymi.	– określa rolę zmysłów człowieka w poznawaniu skał; – opisuje różne rodzaje skał.	– podaje cechy skał: litych, zwięzłych i sypkich; – podaje przykłady zastosowania skał.
35. Jak organizmy radzą sobie na łądzie? (6.4)	– podaje przykłady sposobów przetrwania okresu zimy przez rośliny i zwierzęta.	– podaje przykłady przystosowania roślin do warunków suchych i wilgotnych.	– wykazuje związek między budową zwierząt a przystosowaniem do życia w różnych warunkach.	– opisuje przystosowanie roślin do zdobywania światła.	– opisuje warunki życia na łądzie, uwzględniając zawartość tlenu, wilgoci, a także nasłonecznienie (temperaturę powietrza).
36. Jak się odżywiają organizmy? (6.5)	– podaje przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych; – wymienia cechy roślinożerców i drapieżników.	– wskazuje przystosowania w budowie organizmów do zdobywania pokarmu; – opisuje znaczenie roślin w przyrodzie i życiu człowieka.	– podaje różnice między samożywnym a cudzożywnym sposobem odżywiania.	– podaje, czym się różnią roślinożercy od drapieżników.	– wyjaśnia, w jaki sposób odżywiają się rośliny;
37., 38. W lesie (6.6)	– wymienia warstwy roślinności w lesie; – wymienia podstawowe zasady właściwego zachowania się w lesie.	– podaje i wskazuje przykłady roślin tworzących poszczególne warstwy lasu.	– opisuje temperaturę powietrza, wilgotność i nasłonecznienie występujące w poszczególnych warstwach lasu.	– rozpoznaje podstawowe gatunki roślin i zwierząt żyjących w lesie oraz przyporządkowuje je do odpowiednich warstw lasu.	– gromadzi i prezentuje w klasie informacje na temat lasu znajdującego się w najbliższej okolicy.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

<p>39. Co warto wiedzieć o grzybach? (6.7)</p>	<ul style="list-style-type: none">- podaje warunki odpowiednie do rozwoju grzybów;- wymienia przykłady grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących;- podaje różnice między pieczarką a muchomorem sromotnikowym.	<ul style="list-style-type: none">- wymienia zasady kodeksu grzybiarza.	<ul style="list-style-type: none">- rozpoznaje na okazach naturalnych, planszach i zdjęciach pospolite grzyby jadalne i trujące.	<ul style="list-style-type: none">- podaje przykłady wykorzystania drożdży do wytwarzania produktów spożywczych;- wymienia przykłady grzybów jadalnych i ich trujących odpowiedników.	<ul style="list-style-type: none">- wyjaśnia znaczenie grzybów w przyrodzie oraz życiu człowieka.
--	--	---	--	--	---

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę:				
	jeszcze nie	radzisz sobie	sprawnie	fantastycznie	doskonale
Uczeń:					
40. Na łące i na polu (6.8)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to jest łąka i jak człowiek wykorzystuje łąki;– wyjaśnia, co to jest pole;– wymienia produkty otrzymane z pszenicy, żyta, owsa, jęczmienia i kukurydzy;– wymienia produkty otrzymane z ziemniaków i buraków cukrowych.	<ul style="list-style-type: none">– rozpoznaje na fotografii i w terenie typowe rośliny łąkowe;– rozpoznaje na fotografii i w terenie zboża uprawiane w Polsce;– rozpoznaje na fotografii i w terenie rośliny oleiste.	<ul style="list-style-type: none">– rozpoznaje na fotografii i w terenie typowe zwierzęta łąk;– rozpoznaje na fotografii i w terenie typowe zwierzęta pól.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia różnice między polem uprawnym a łąką;– podaje przykłady organizmów uznawanych w rolnictwie za szkodniki.	<ul style="list-style-type: none">– przedstawia za pomocą samodzielnego wykonanego plakatu różnice między roślinami zbożowymi, warzywami a roślinami oleistymi;– wyjaśnia, na czym polega pożyteczna rola ptaków na polu.
41. Wody stojące i wody płynące (6.9)	<ul style="list-style-type: none">– określa, czym są wody powierzchniowe;– podaje przykłady wód powierzchniowych: stojących i płynących.	<ul style="list-style-type: none">– podaje nazwy wód stojących i płynących występujących najbliżej miejsca zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki;– rozpoznaje prawy i lewy brzeg rzeki;– wskazuje elementy doliny rzeki;– podaje nazwy kilku rzek i jezior Polski.	<ul style="list-style-type: none">– rozróżnia naturalne i sztuczne zbiorniki wodne występujące w najbliższej okolicy;– wskazuje na mapie rzekę główną i jej dopływy.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje na mapie najdłuższe rzeki w Polsce;– podaje przykłady prawych i lewych dopływów Wisły.
42. Życie w wodzie (6.10)	<ul style="list-style-type: none">– podaje cechy środowiska wodnego;– wymienia strefy jeziora i podaje przykłady organizmów, które w nich występują.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje cechy budowy ryby, które umożliwiają jej życie w środowisku wodnym.	<ul style="list-style-type: none">– porównuje warunki życia w wodzie i na lądzie;– opisuje cechy, które pozwalają roślinom żyć w wodzie.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia nazwy roślin i zwierząt żyjących w jeziorach Polski.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak oddychają ryby.
43. Powtórzenie wiadomości z działu 6 (Podsumowanie działu 6)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 32–42.				
Dział 7. Plan i mapa					
44. Poznaję plan i mapę (7.1)	<ul style="list-style-type: none">– rysuje plan dowolnego przedmiotu;– odczytuje informacje z legendy planu.	<ul style="list-style-type: none">– wymienia czynności umożliwiające sprawne narysowanie planu.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, że plan okolicy i mapa są narysowane w zmniejszeniu;– opisuje najbliższą okolicę na podstawie planu.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje różnice między planem a mapą.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, w jakich sytuacjach znajomość czytania planów jest przydatna.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

<p>45. Elementy mapy (7.2)</p>	<p>– wymienia rodzaje map, np. topograficzną, turystyczną; – rozpoznaje znaki topograficzne w legendzie mapy: punktowe, liniowe, powierzchniowe.</p>	<p>– korzysta z informacji zawartych w legendzie mapy; – odczytuje informacje z mapy, posługując się legendą.</p>	<p>– czyta mapę – interpretuje znaki zamieszczone na różnych mapach.</p>	<p>– opisuje środowisko przyrodnicze wybranego obszaru, korzystając z różnych map.</p>	<p>– planuje wycieczkę po nieznanym terenie, korzystając z mapy.</p>
--------------------------------	--	---	--	--	--

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

46. Jak korzystać z map? (7.3)	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, co to znaczy zorientować mapę;– wymienia sposoby pomiaru odległości w terenie;– wyjaśnia, co to jest szkiec.	<ul style="list-style-type: none">– wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą kompasu.	<ul style="list-style-type: none">– orientuje mapę w terenie za pomocą kompasu;– mierzy odległości w terenie na podstawie liczby swoich kroków;– szacuje odległość w terenie.	<ul style="list-style-type: none">– orientuje mapę w terenie za pomocą obiektów terenowych;– podaje różnice między szkicem, planem a mapą.	<ul style="list-style-type: none">– korzysta z planu i mapy wielkoskalowej podczas planowania wycieczki.
47. Powtórzenie wiadomości z działu 7 (Podsumowanie działu 7)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 44–46.				
Dział 8. Działalność człowieka a środowisko					
48. Składniki krajobrazu (8.1)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia składniki krajobrazu najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">– rozpoznaje w terenie składniki krajobrazu charakterystyczne dla najbliższej okolicy i podaje ich nazwy;– wyjaśnia, czym się różni krajobraz naturalny od antropogenicznego.	<ul style="list-style-type: none">– dzieli składniki krajobrazu na naturalne i przekształcone przez człowieka;– określa funkcje składników antropogenicznych w środowisku;– podaje nazwy składników środowiska antropogenicznego charakterystycznego dla najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje różnice między składnikami naturalnymi a antropogenicznymi (przekształconymi przez człowieka).	<ul style="list-style-type: none">– wymienia przykłady zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a działalnością człowieka.
49. Współczesny krajobraz (8.2)	<ul style="list-style-type: none">– podaje przykłady wpływu działalności człowieka na przeobrażenia środowiska przyrodniczego (miejskiego, wiejskiego, przemysłowego).	<ul style="list-style-type: none">– rozróżnia krajobraz wiejski i miejski;– podaje elementy krajobrazu wiejskiego i krajobrazu miejskiego.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje przeobrażenia środowiska najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">– wskazuje zależności między elementami naturalnymi a antropogenicznymi krajobrazu;– charakteryzuje krajobraz przemysłowy.	<ul style="list-style-type: none">– uzasadnia istnienie zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a składnikami środowiska antropogenicznego.
50. Krajobraz najbliższej okolicy (8.3)	<ul style="list-style-type: none">– wymienia cechy krajobrazu najbliższej okolicy;– wskazuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy, które powstały lub zostały przekształcone pod wpływem działalności człowieka.	<ul style="list-style-type: none">– charakteryzuje współczesny krajobraz najbliższej okolicy na podstawie aktualnych map i obserwacji w terenie;– wymienia nazwę, położenie oraz cechy wyróżniające miejsce zamieszkania (czyli „małą ojczyznę”).	<ul style="list-style-type: none">– opisuje dawny krajobraz okolicy, np. na podstawie opowiadań rodzinnych, starych map i fotografii;– wyszukuje obiekty w najbliższej okolicy godne zwiedzania;– wymienia Źródła informacji pomocne w poznaniu najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">– ocenia zmiany zagospodarowania terenu wpływające na wygląd krajobrazu najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje zmiany krajobrazu, np. w ciągu 10, 20, 50 lat (na podstawie rozmowy z rodziną), przygotowuje plakat lub prezentację na ten temat.

Mała Finlandia

Niepubliczna Szkoła Podstawowa

<p>51. Moja okolica dawniej i dzisiaj (8.3)</p>	<p>– wskazuje na mapie najbliższej okolicy ciekawe miejsca, które warto odwiedzić.</p>	<p>– korzysta z różnych źródeł wiedzy w poznawaniu najbliższej okolicy.</p>	<p>– przygotowuje trasę wycieczki po najbliższej okolicy.</p>	<p>– pokazuje w terenie lub na mapie przykłady zmian antropogenicznych w krajobrazie najbliższej okolicy.</p>	<p>– przygotowuje dokumentację (zdjęcia, materiały elektroniczne) na temat ciekawych miejsc w najbliższej okolicy; – zaprasza koleżanki i kolegów z klasy na wycieczkę po okolicy i przygotowuje reportaż na ten temat.</p>
---	--	---	---	---	---

Numer i temat lekcji	Wymagania na ocenę:				
	jeszcze nie	radzisz sobie	sprawnie	fantastycznie	doskonale
	Uczeń:				
52. Formy ochrony przyrody (8.4)	<ul style="list-style-type: none">wymienia formy ochrony przyrody stosowane w Polsce.	<ul style="list-style-type: none">wymienia miejsca występowania w najbliższej okolicy różnych form ochrony przyrody.	<ul style="list-style-type: none">wyjaśnia, w jaki sposób w Polsce chroni się przyrodę;wskazuje na mapie Polski przykłady miejsc chronionych.	<ul style="list-style-type: none">podaje przykłady obiektów w najbliższej okolicy, które zasługują na ochronę i uzasadnia swój wybór;wskazuje na mapie i w terenie obiekty chronione w okolicy.	<ul style="list-style-type: none">gromadzi informacje o obiektach chronionych w najbliższej okolicy i prezentuje je w klasie.
53. Dbam o piękno przyrody i kultury (8.5)	<ul style="list-style-type: none">podaje nazwy i wskazuje obiekty zabytkowe w najbliższej okolicy;wymienia sposoby ochrony środowiska, które może sam stosować (oszczędzanie wody, energii elektrycznej, segregacja śmieci).	<ul style="list-style-type: none">uzasadnia potrzebę ochrony obiektów zabytkowych w najbliższej okolicy;uzasadnia ochronę środowiska przyrodniczego w najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">opisuje zajęcia ludności w najbliższej okolicy, tradycję i kulturę;wyjaśnia geograficzne nazwy miejscowe i ich pochodzenie.	<ul style="list-style-type: none">wskazuje działania, które mogłyby poprawić stan środowiska najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">wymienia kilka powodów, dla których należy dbać o nasze dziedzictwo przyrodnicze.
54., 55. Planuję wycieczkę do ciekawych krajobrazowo miejsc w najbliższej okolicy (8.5)	<ul style="list-style-type: none">wymienia ciekawe krajobrazowo miejsca w najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">podaje źródła, w których można znaleźć informacje o ciekawych miejscach w najbliższej okolicy;podaje źródła, w których są opisane chronione obiekty znajdujące się w najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">opracowuje prezentację o najbliższej okolicy, w tym o zmianach krajobrazu i o obiektach przyrodniczych i antropogenicznych w najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">przygotowuje folder o najbliższej okolicy.	<ul style="list-style-type: none">pokazuje prezentację o najbliższej okolicy lub omawia ciekawe miejsca podczas wycieczki klasowej po okolicy.
56. Powtórzenie wiadomości z działu 8 (Podsumowanie działu 8)	Wiadomości i umiejętności z lekcji 48–55.				